

Factori poluanți pentru turism și agrement care provin din folosirea mediului ambiant

Autor: prof. Dumitru Gabriela- Liceul Tehnologic ,, Mihai Viteazu,, Vulcan

Ca orice altă activitate umană, fără să conțină elemente intenționale, turismul, fiind un consumator de spații și resurse turistice, participă implicit la degradarea și poluarea mediului înconjurător a potențialului turistic, fie prin presiunea directă a turiștilor asupra peisajului, florei și faunei sau altor obiective turistice pe care le poate deteriora parțial sau total, fie prin concepția greșită de valorificare și echipare a unor zone, puncte sau obiective turistice.

În condițiile în care turismul cunoaște o continuă dezvoltare în întreaga lume, problema devine tot mai acută, acțiunea distructivă a turiștilor asupra resurselor turistice prezentând o intensitate și varietate sporită de la an la an.

Acțiunile distructive pot fi numeroase, mai ales în zonele sau obiectivele la care se conturează o concentrare turistică și în condițiile în care nu se realizează dotări sau amenajări specifice, necesare practicării diferitelor activități turistice și îndeosebi pentru vizitare a acestora. Ele sunt provocate în primul rând de **circulația turistică necontrolată** în zonele sau la obiectivele turistice aflate în afara traseelor marcate, ducând la distrugerea vegetației și florei, la ruperea copacilor, distrugerea puieților sau a semințișului natural desprinderea de roci, a stalactitelor și stalagmitelor din peșteri ș.a.

Alte prejudicii sunt aduse prin declanșarea de incendii, împiedicarea regenerării plantelor, tasarea solului, braconajul și tulburarea biotopurilor specifice vânatului și în general a faunei, mergând uneori până la eliminarea unor specii.

Dispariția unor specii floristice poate fi datorată și colectării abuzive a florei, în special a plantelor declarate monumente ale naturii, urmare a insuficienței popularizării a plantelor ocrotite și a necunoașterii de către turiști a gravelor implicații ce le pot avea acțiunile lor necontrolate, asupra factorilor de mediu. Așa se explică de ce floarea de colț (*Leontopodium alpinum*), garofița de munte (*Dianthus spiculifolius*) cu varietatea ei endemică "Garofița Pietrei Craiului" (*Dianthus callizonus*) și alte specii de plante sunt pe cale de dispariție în unele areale, deși sunt ocrotite prin lege.

Vizitarea intensivă, iluminatul cu lumânări și lipsa unor dotări tehnice de aerisire sau depoluare au condus la degradarea unor fresce și picturi din interiorul unor monumente istorice și de artă, ca în Bucovina, iar iluminatul în trecut, a unor peșteri, cu feștile, a provocat distrugerea definitivă a depunerilor calcaroase din interiorul unor peșteri (Peștera Ialomiței ș.a.).

Lipsa unor locuri amenajate destinate popasului sau instalării în corturi în zonele și de-a lungul traseelor turistice sau în apropierea unor obiective turistice provoacă inevitabil degradarea peisajului și a altor componente ale mediului înconjurător, datorită numeroaselor urme reziduale lăsate la întâmplare de turiști în locurile în care au poposit. Astfel de situații se întâlnesc în toate locurile destinate turismului de recreere și odihnă, mai ales în preajma centrelor urbane, în munți, în apropierea cabanelor și stațiunilor turistice, pe malul râurilor sau lacurilor etc.

Prin pătrunderea **turismului automobilistic** în locuri până nu demult inaccesibile și abaterea turiștilor de la drumurile principale, prin văi lăturalnice, oprindu-se în poieni pitorești și distrugând în calea lor pajiști, floră, arbuști, prin strivire sau sub influența gazelor de eșapament, poluând râurile și lacurile etc. fenomenul poluării naturii a căpătat forme mai complexe.

Intensificarea **circulației turistice automobilistice în stațiunile turistice**, în general și a celor balneare în special, în lipsa parcarilor situate în afara stațiunilor, contribuie la alterarea calităților aerului, ale factorilor de cură, influențându-se și tratamentele balneare specifice stațiunilor.

Concepția greșită de valorificare a resurselor turistice a unor zone, concretizată printr-o exploatare neștiințifică și nerațională a acestora sau prin realizarea necorespunzătoare a obiectivelor de investiții cu caracter turistic, conduce în final, la secătuirea sau degradarea resurselor naturale de materii prime necesare activităților turistice. Această situație se regăsește atât în cazul exploatării de substanțe minerale balneare (Băile Felix, Techirghiol, Lacul Nuntași, Mangalia, Lacul Sărat, Strunga etc.), cât și în exploatarea zonelor, localităților sau punctelor de interes turistic.

O situație specială o prezintă **degradarea sau epuizarea surselor de substanțe minerale balneare**, caracterizate printr-o mare vulnerabilitate la factorii exogeni, orice intervenție nefavorabilă asupra lor putând provoca schimbarea parametrilor fizici și chimici, pe baza cărora au fost declarate resurse terapeutice (Vatra Dornei, Buziaș, Călimănești, Sovata, Ocna Sibiului, Ocna Mureșului etc.).

Fenomenele de degradare întâlnite în cazul substanțelor minerale balneare, cu deosebire a apelor minerale și termominerale rezultă de cele mai multe ori, din nerespectarea principiilor generale de protecție și exploatare a lor, care impun: limitarea exploatării zăcămintelor în raport cu rezervele omologate de substanțe minerale balneare, executarea lucrărilor geologice în conformitate cu prevederile cercetărilor și proiectelor de specialitate, evitarea exploatării zăcămintelor până la epuizare și o exploatare științifică, rațională a acestora, instituirea perimetrelor de protecție hidrogeologică și sanitară în jurul zăcămintelor etc.

Unele cazuri semnificative de degradare a resurselor balneare s-au semnalat la zăcămintele hidrominerale Covasna și Buziaș, la care, exploatarea defectuoasă a acestora a dus la scăderea potențialului surselor, diminuarea cantității de CO₂ etc. La Băile Felix, supraîncărcarea stațiunii cu structuri turistice balneare și de cazare, fără o corelație cu rezervele de apă minerală a dus la o intensificare a exploatării apelor până la limita de exploatare a zăcămintului hidromineral, recondiționarea acestuia refăcându-se anevoios.

Nerespectarea și uneori chiar nestabilirea perimetrelor din punct de vedere hidrogeologic și sanitar și permiterea activităților economice poluante în limitele acestora, au condus, de asemenea, la degradarea resurselor balneare (lacurile Nuntași, Techirghiol, Amara, Balta Albă și Lacul Sărat) datorită irigațiilor, chimizării agriculturii și apelor reziduale industriale.

În plan general, degradările produse obiectivelor turistice se datorează în primul rând **absenței sau nivelului scăzut al amenajărilor sau organizării lor pentru exploatarea turistică** (vizitare, desfășurare de acțiuni specifice etc.). Astfel, lipsa sau starea necorespunzătoare a drumurilor de acces sau de circulație la un obiectiv într-o zonă montană, rezervație naturală etc., dispersează turiștii pe suprafețe întinse, iar lipsa dotărilor specifice (scări, parapete, indicatoare ș.a.) conduc la o circulație anarhică, producerea de accidente și la știrbirea mesajului cultural-educativ, recreativ al zonelor sau obiectivelor respective. Astfel de situații se întâlnesc în cazul majorității atracțiilor turistice din țara noastră dar, îndeosebi, în unitățile montane. Nici Parcul Național Retezat (decretat din 1936) și nici celelalte parcuri sau rezervații naturale nu sunt până în prezent organizate pentru vizitare.

Aceasta face ca, sub impactul turistic, cu toate măsurile de protecție adoptate de Comisia Monumentelor Naturii a Academiei Române, aceste resurse să fie supuse unei continue degradări cu consecințe din cele mai grave asupra unor teritorii, cu elemente de originalitate și real interes științific, aflate în stare de echilibru natural.

Altă cauză care conduce la degradarea mediului și potențialului turistic ca urmare a prestării unor activități turistice necorespunzătoare o constituie și **proiectarea necorespunzătoare a obiectivelor de investiții cu caracter turistic**, prin stabilirea de amplasamente neadecvate pentru baza materială turistică, realizarea de construcții inestetice, neadaptate specificului etnografic, arhitectural sau natural al zonei turistice, ocuparea intensivă cu construcții turistice care poate afecta chiar echilibrul ecologic al teritoriului respectiv etc.

Astfel de situații s-au creat, de exemplu, în unele stațiuni balneare, prin realizarea unei baze tehnico-materiale disproporționate ca volum și structură, comparativ cu capacitatea de primire a teritoriului și a rezervelor hidrominerale (Sovata, Buziaș, Vatra Dornei, Sinaia, Poiana Brașov etc.). Rezultatul a fost "supraîncărcarea" teritoriului cu echipamente și structuri turistice, mergându-se până la o urbanizare a stațiunii (Băile Felix și parțial Sovata și majoritatea stațiilor și zonelor turistice).

Exploatarea nerațională a unor zone de mare atractivitate turistică, în special în perioadele de week-end, în lipsa amenajărilor altor zone care să atragă fluxurile de turiști în perioadele de timp în care se înregistrează un "vârf" al cererii (zone periurbane amenajate, insuficiente din punct de vedere al numărului și capacității de primire, stațiuni turistice situate în apropierea marilor orașe ca de exemplu: stațiunile de pe Valea Prahovei, Brașov etc.).

Construirea unor rețele marcate de poteci și drumuri forestiere sau mijloace de ascensiune care, prin densitatea mare a lucrărilor ce le necesită (defrișări, ziduri de protecție, poduri, viaducte, piloni etc.) poate afecta farmecul peisajului (Munții Bucegi, Postăvari, Cindrel, Lotrului).

Amenajările necorespunzătoare pentru vizitarea peșterilor, care fiind executate fără respectarea tehnicii specifice unor astfel de lucrări, produc degradarea totală sau parțială a acestora. Este cazul peșterilor Muierii (Munții Parâng) Ialomiței (Munții Bucegi) și peștera lui Ionel (Munții Bihor) la care, amenajările efectuate din inițiativa locală nu se ridică la un nivel adecvat.

BIBLIOGRAFIE

1. Bran F., Marin D., Simon T – Economia turismul si a mediului înconjurător, , Editura Economică, Bucuresti, 1998
2. Glăvan V. – Resurse turistice pe Terra, Editura Economică, Bucuresti, 2000
3. Istrate, I – Turismul, un fenomen în mișcare, Editura Sport – Turism, București, 1988
4. Irimie S., Ionica A, Baleanu V. - Management în turism si servicii, Editura Focus, 2001